

**Міністерство освіти і науки України
Полтавський державний аграрний університет**

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

**III Всеукраїнська науково-практична конференція,
присвячена 100-річчю заснування
Полтавського державного аграрного університету
(8 грудня 2020 р.)**

м. Полтава 2020

*«Актуальні питання сучасної економічної науки»:
матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції*

УДК 33: 167.1
А 43

Рекомендовано до друку вченою Радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 4 від 23.11.2020 р.).

Редакційна колегія:

- **Аранчій В. І.**, кандидат економічних наук, професор, ректор Полтавського державного аграрного університету, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- **Дорогань-Писаренко Л. О.**, кандидат економічних наук, професор, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри економічної теорії та економічних досліджень;
- **Плаксієнко В. Я.**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю;
- **Зоря О. П.**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
- **Єгорова О. В.**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень.

Актуальні питання сучасної економічної науки: зб. матеріалів III Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченій 100-річчю заснування Полтавського державного аграрного університету (8 грудня 2020 р., Полтава). Полтава: ПДАУ, 2020. 407 с.

До збірника матеріалів III науково-практичної конференції «Актуальні питання сучасної економічної науки» увійшли результати міждисциплінарних теоретичних та прикладних досліджень актуальних проблем вітчизняної економіки.

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА Жадько Н. В.	302
ЕЛЕКТРОННА БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Журавель О. О., Радзієвська О. В., Демчик Н. Л.	305
БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ Кибкало Н. В., Джуян В. О.	308
БЕЗГОТІВКОВІ РОЗРАХУНКИ В УМОВАХ КАРАНТИННИХ ОБМЕЖЕНЬ Клименко А. В.	310
ПОДАТКОВИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ: В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ПРОБЛЕМАТИКИ ОПОДАТКУВАННЯ Коломієць П. В.	312
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ НА РИНКУ СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ Колосінська М. І., Бойда С. В.	316
ФАКТОРИ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Кононенко Ж. А.	319
НЕБАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ - УЧАСНИКИ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ Коцупей Д. О.	322
АНАЛІЗ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ Кравець В. Р.	325
ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: МАЙБУТНЄ БЕЗ ГОТІВКИ Кравченко В. О.	328
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ІНОЗЕМНОГО СТРАХОВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ Кривошлик Т. Д., Іваніна Н. В., Гуцалюк А. С.	331
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ Кривошлик Т. Д., Сіра Т. С.	333
ПРОБЛЕМАТИКА ОЦІНКИ ПОВНОТИ НАДХОДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПОДАТКУ ЗА РОЗМІЩЕННЯ ВІДХОДІВ У СПЕЦІАЛЬНО ВІДВЕДЕНИХ ДЛЯ ЦЬОГО МІСЦЯХ ЧИ НА ОБ'ЄКТАХ Купінець Л. Є., Шершун О. М.	336

ФАКТОРИ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Кононенко Ж. А.

к.е.н., доцент

Полтавський державний аграрний університет

З огляду на визначення банківської системи, ризик постає, як потенційна вірогідність недоотримання або неотримання доходів, або зменшення ринкової вартості капіталу банківською установою внаслідок несприятливого «клімату» зовнішніх або внутрішніх факторів. Отримання збитку може мати вплив факторів прямої дії (втрата доходів або капіталу) та непрямой (накладення різних обмежень, зобов'язань на спроможність банку досягти поставлених бізнес-цілей).

Фактори ризиків впливають із специфіки банківської діяльності, яка проводиться в умовах ринкових відносин, і означають імовірність одержання доходів, менших від очікуваних, зниження вартості активів. Підвищені банківські ризики призводять до значних фінансових втрат і, як наслідок, до банкрутства банків [3].

Під терміном фінансових ризиків слід розуміти реальну загрозу невинуватеного збільшення витрат, зменшення доходної складової, зменшення прибутку, отримання збитків, зменшення капіталу, неспроможності розплачуватися по своїм зобов'язанням внутрішніх або зовнішніх факторів, включно з невірними діями або їх відсутністю. Вони мають вплив на умови та результати діяльності установи. Таким чином слід визнати, що в межах економічної науки в якості факторів ризиків треба розглядати різні явища, що можуть негативно відобразитися на економічних та фінансових результатах діяльності економічного суб'єкта [2]. Це також можуть бути процеси, події, різні обставини, зазвичай, очікувані та передбачувані. Інші фактори ризику, навіть найнесприятливі в тому чи іншому значенні, не повинні включатися до уваги, якщо їх результат не впливає на погіршення показників витратності, чи прибутковості та платоспроможності. Отже банки, зокрема, мають вибір з багатьох варіантів дій мінімально ризикованих та порівнюють ризик в майбутньому від подій як розрахунково-ймовірну величину можливих отриманих втрат, по один бік, та з іншого боку з ймовірними вигодами, які можна отримати, якщо воно все ж таки не відбудеться. Важливо пам'ятати, що рівень ризику та рівень очікуваних вигод не знаходяться в однозначній залежності один від одного. Поширені випадки, коли високий (низький) очікуваний прибуток безпосередньо пов'язаний з високим (низьким) ризиком. Та набагато частіше виникають ситуації, коли така залежність не прослідковується.

В наукових та практичних економічних дослідження пов'язаних з вивченням факторів ризиків банківської діяльності існує багато суперечливих думок та поглядів. Мають місце безліч некоректних тез. Найбільш відомими з числа таких розбіжностей є трактування наступних.

1. Теза про те, що прийняття фінансових ризиків є базовою і специфічною характеристикою банківської справи. На практиці фінансові ризики мають присутність в будь-якій області господарства, сенс полягає не в ризиках як таких, а в суті відповідного виду економічної діяльності. З погляду на банківський сектор це залучення та розміщення на постійній основі грошових ресурсів. 2. Теза про те, що суть ризику є в невизначеності спрогнозованого результату. Дана думка ні що конкретно не визначає. Визначеність, звичайно, краще невизначеності, та коли невизначеність буде встановлена, то цілком може виявитися, що ризику не було, а мала місце лише де-яка несподіванка. 3. Теза про те, що явище ризику полягає в вірогідності настання події під впливом різних факторів. Це помилкова точка зору, оскільки така думка дозволяє мати на увазі різні події, як «хороші», так і «не хороші». 4. Точка зору про те, що природа ризику постає як вірогідність відхилення фактичних параметрів події від ймовірно-передбачуваних, запланованих. У такому трактуванні залучається логіка, необхідна в конкретній області. 5. Нерозрізнення, нерозділення ризиків та їх факторів (причин, видів, джерел), що є само по собі проявом низького та не наукового розуміння проблеми. 6. Думка про те, що ризики є однопорядкові, а саме нерозуміння їх внутрішніх переплетінь та зв'язків. 7. Думка про те, що не може бути діяльність без ризику і таким чином чим більше вона ризикованіше, тим вигідніше, дохідніше з фінансової точки зору. На практиці це не тільки невірний сам по собі підхід, але і дає підґрунтя залучити авантюристів до бізнесу [3].

Причини, джерела (фактори) фінансових ризиків, дуже істотні для банків, їх можна поділити на такі як внутрішні та зовнішні (рис. 1).

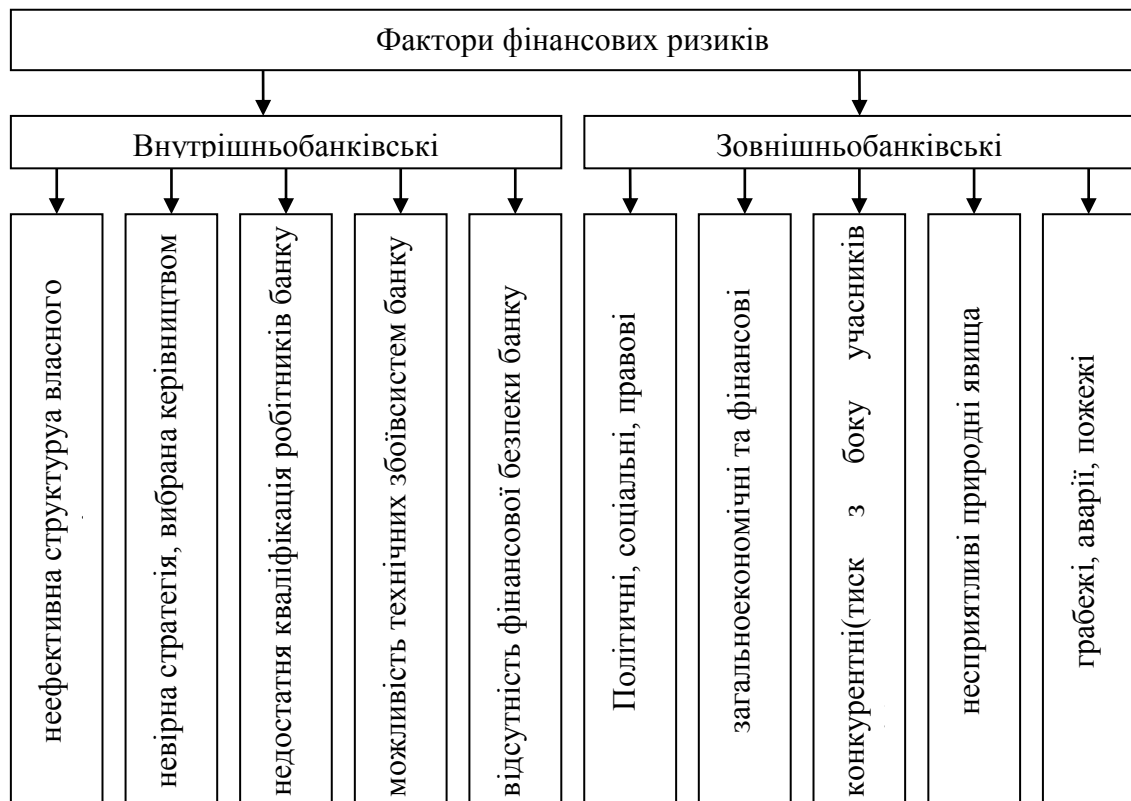

Рис. 1. Фактори внутрішньо- та зовнішньобанківських ризиків

Внутрішньобанківські фактори ризиків виявляються в результаті діяльності банків та знаходяться в залежності від характеру виконуваних ними операцій, від організації праці і професійності робітників, від того, як керівництво управляє всіма сторонами своєї життєдіяльності. Зовнішні фактори банківських ризиків мають бути потенційно несприятливі явища у зовнішньому середовищі, що не залежить від самого банку.

При глибокому погляді на проблему бачимо, що видів банківських ризиків досить багато, а це в свої чергу підкреслює важність їх більш уважного вивчення. Існує рівень (ступінь) банківських ризиків, що можна визначити трьома видами:

1. Повний ризик. Це ризик який припускає втрати на рівні з кладеннями банку в операцію. Отже, втрачений чи сумнівний кредит визначається повним, тобто 100% ризиком. Прибутки від даної події банк не отримає, а сама вона відноситься до неприйнятного ризику.

2. Помірний ризик. Це ризик який відповідає втраті відносно малій (до 30%) частини суми, витраченої установою на операцію. У такому випадку вважається, що дана операція знаходиться в зоні допустимого ризику.

3. Низький ризик. Це ризик який дозволяє банку отримати високий прибуток без втрат, або практично без втрат.

На практиці всі випадки ризиків повинні бути якісно визначені, кількісно виміряні та при можливості взяті на контроль. Їх моніторинг і оцінка значною мірою базуються на системному статистичному визначенні того, що якісь події для банку (переважним чином вже відомі йому, але також і нові непередбачувані), в короткостроковому майбутньому відбудуться [1].

З метою ведення банківського нагляду Національний банк України класифікував дев'ять категорій ризику. До такої класифікації віднесені ризики: кредитний, ліквідний, зміни процентної ставки, ринковий, валютний, операційно-технологічний, репутаційний, юридичний і стратегічний. Такі види ризиків не є взаємовиключними. Любий банківський продукт чи то послуга здатні нашкодити банку на кілька ризиків одночасно. Банк повинен дбати про зменшення своїх ризиків, а разом з ними втрат та про управління факторами ризиків. На сьогоднішній час найважливіша характеристика діяльності банку це прийняття ним на себе фінансових ризиків. Отже, банкам доводиться вирішувати велику проблему таку, як управління цими ризиками.

Список використаних джерел

1. Дерменжі Д.Ф. Визначення сутності фінансових ризиків та основних методів їх оцінки в умовах нестабільної ринкової економіки. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 25. 2018. С. 71-74. URL: http://bses.in.ua/journals/2018/25_2018/17.pdf.

2. Мушинський Б. М. Оцінка фінансових ризиків у банківській діяльності та методів їх розрахунку. *Гроші, фінанси і кредит*. С. 174-180. URL: http://psae-jrnl.nau.in.ua/journal/5_67_2018_ukr/29.pdf.

3. Бобиль В. В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія. Дніпропетровськ, 2016, 300 с. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/bitstream/123456789/9572/1/Bobyl.pdf>.

НЕБАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ - УЧАСНИКИ РИНКУ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ

Коцупей Д. О.

здобувач вищої освіти ОС «Магістр»

Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Науковий керівник: Ткачук Н.М., к.е.н., доцент

Одним із найважливіших факторів розвитку економіки країни є ефективна та стабільна діяльність кредитно-фінансових посередників на ринку фінансових послуг. Сьогодні значної активізації набуває діяльність небанківських фінансових установ у фінансовому посередництві на ринку фінансових послуг, що зумовлено впливом таких чинників:

- підвищенням рівня доходів населення у економічно розвинутих країнах;
- зростанням попиту на новітні та нетрадиційні для банків фінансові послуги;
- активним розвитком грошового, фондового, кредитного, валютного, страхового ринків;
- інституційним розвитком небанківського фінансового сектора;
- спеціалізацією небанківських фінансових установ на послугах, що не є пріоритетними для банків.

Відтак, вважаємо за доцільне з'ясувати сутність і склад небанківських фінансових установ як представників парабанківської системи та виокремити чинники, що безпосередньо впливають на якість та ціну кредитних послуг, які ними надаються.

Система небанківських фінансово-кредитних інститутів (парабанківська система) – це сукупність небанківських фінансових посередників, які функціонують на ринку фінансових послуг відповідно до законодавства і надають вузькоспеціалізовані фінансові послуги (кредитування, інвестування, послуги техніко-посередницького характеру), які не належать до сфери банківської діяльності та спрямовані на трансформацію власних, залучених і запозичених грошових коштів з метою задоволення фінансових потреб споживачів та одержання прибутку.

Відмінні риси, які відрізняють небанківські установи від банків полягають у тому, що: